

ויהיו תלויים מלפניו וקבלו הגאונים שצריך שיגיעו עד
הטבור או למעלה ממנו מעט ולכאורה קשה ממ"ש בסל"ג ס"ו
שיעורן דהיינו בש"ר עד הטבור מצד ימין ועד החזה מצד
שמאל דהיינו דבסימן כ"ז כתב דבשניהם צריכים להגיע עד
הטבור ובסל"ג כתב דרק הימין צריך להגיע עד הטבור
והשמאל הוא רק עד החזה. ועוד קשה דבסל"ג כתב ציין בהמ"מ
שם להרמב"ם פ"ג הי"ב ושם בהרמב"ם מבואר דלא כמ"ש בסל"ג
אלא כמ"ש בסכ"ז ורק בהכס"מ שם כתב שיש דעה אחרת והוא
דעת הטור דשל ימין עד הטבור ושל שמאל עד החזה. ועוד יש
להעיר בסכ"ז מהלשון דהשיעור הוא קבלה מהגאונים וציין שם
בהמ"מ לשו"ע סכ"ז סי"א ושם אין כתוב כלל שהוא קבלה
מהגאונים. אלא קי"ל דבזה גופא רוצה לתרץ קושיא הנ"ל
דדין זה שבסכ"ז הוא רק קבלה מהגאונים אבל מעיקר הדין
אינו כן אלא כמ"ש בסל"ג (ראה גם בשו"ע אדה"ז סתקפ"ב ס"ו
"הגאונים תקנו לומר בעשי"ת בברכת אבות זכרינו ובגבורות
מי כמוך ובהודאה וכתוב ובשים שלום בספר . . . ואם נזכר
לאחר שהזכיר את השם שבחתימת הברכה לא יאמר במקום שנזכר
וגם לא יחזור לראש הברכה משום איסור ברכה לבטלה כיון
דאינו אלא תיקן הגאונים וראה גם בשו"ע אדה"ז סמ"ו ס"ז)
אבל קשה לומר כן משום דבסכ"ז (שהוא עיקר מקום של
השיעורים) הי' צריך לומר בפירוש דהשיעור העיקרי הוא
הימין עד הטבור והשמאל עד החזה ולא לסמוך על מה שיכתוב
לקמן (וגם שם הוא רק בדרך אגב) וא"כ עיקר חסר מן הספר,
ואת"ל שבסכ"ז הוא עיקר הדין ובסל"ג הוא רק הבדיעבד של
הדין וגבי אם נפסקו וכו' גם זה קשה לכאורה דמפני מה לא
הזכיר אדה"ז כלל הבדיעבד של הדין בסכ"ז סכ"א דשם מדובר
בהבדיעבד של השיעורים. ועוד מהכס"מ הנ"ל מוכח בפירוש
שהם שני דעות מחולקות ולא הלכתחילה והבדיעבד א"כ אמאי
סתם בסכ"ז כדעה אחת (בלי להזכיר שיש דעה אחרת). ובסל"ג
כדעה אחרת (בלי להזכיר שיש דעה אחרת). וגם יש עוד נפק"מ
בין הב' שיטות, אם רצוה א' צ"ל ארוך יותר מחבירו, ראה
בס' לקט הקמח החדש סכ"ז ס"ק ק"ז, דיש מחלוקת הפוסקים
אם רצוה א' צ"ל ארוך יותר מחבירו, ויש להעיר שבס' קצות
השולחן (מהגרא"ח נאה ז"ל) ס"ח סכ"ז הביא רק השיעור
דסל"ג ולא הזכיר כלל השיעור בסכ"ז וצ"ע.

* * *

יב. מסי' שי"ט ס"ז מוכח שאדה"ז גורס בהגמרא (שבת ע:)
או "אי לא שלקי" או "אי שקלי" כגירסת הב"ח שם.

* * *

יג. בסי' תל"ו ס"ב כתב אדה"ז, "אבל אם הוא מניח בביתו
אשתו וב"ב הגדולים שיש בהם דעת ויכולים לבדוק ככל משפטי
הבדיקה . . . אין צריך לבדוק כלום קודם יציאתו אלא יצוה
לאחד מהם וימנה אותו שיבדוק ויבטל החמץ כשמגיע הזמן,
ששלוcho של אדם כמותו" ולכאורה קשה הלשון "אין צריך"

דלכאורה מה הידור הי' יכול להיות שהוא יבדוק קודם הזמן
ממה שהם יבדקו בזמן שצריך אדה"ז להודיענו שא"צ (וגם
לכאורה משמע מלשון "אין צריך" באם רוצה יכול לבדוק
בעצמו קודם הזמן). הא אין זה שעת החיוב ואינו יכול לברך
אז אבל אם ב"ב הגדולים יבדקו יהי' זה בזמן החיוב ויהיו
מברכים על בדיקה, ובפרט לפמ"ש אדה"ז לעיל סת"ב ס"ח
"חובת הבדיקה היא על בעה"ב אבל ב"ב האוכלים משלו אין
חיוב הבדיקה חל עליהם כלל (אא"כ אין האיש בביתו כמ"ש
בסת"ו) " מזה מוכח דאם אין הבעה"ב אינו בביתו בשעת זמן
הבדיקה חל עליהם הבדיקה. אלא י"ל הביאור עפמ"ש שם בסי'
סת"ב ס"ח ומ"מ נכון הדבר שיבדוק הוא בעצמו . ואם אינו
יכול לטרוח בעצמו לבדוק בכל החדרים ובכל "המקומות יבדוק
הוא חדר א' או זווית א' וכו'" עפי"ז י"ל דהחידוש כאן
בסת"ו הוא "שא"צ לבדוק כלום" שאפילו "חדר א' וזווית א'
ג"כ א"צ לבדוק בעצמו עכשיו מצד הטעם דמצוה בו יותר
מבשלוחו, משום דעכשיו אין עיקר חיוב הבדיקה. א"כ מהנ"ל
מובן דכאן בסת"ו אינו משמיענו דאין עליו חיוב הבדיקה
אלא רוצה להשמיענו דא"צ לבדוק כלום, והטעם ע"ז הוא משום
דכיון דבשעת חיוב הבדיקה אינו בביתו ממילא חל החיוב אז
על בני ביתו כמש"כ בסי' תל"ב דבני ביתו אין חיוב הבדיקה
חל עליהם אא"כ אין האיש בביתו דאז י"ל דהחיוב חל עליהם
למפרע ומשו"ז א"צ אפילו חדר א' או זווית א'.

* * *

יד. י"ל הטעם שלא הביא אדה"ז בסת"ל הטעם על השם "שבת
גדול" שהוא משום שמאחרים לשמוע הדרשות עד אחר חצות סמוך
למנחה עד שדורשין שם הלכות וכו' ומפני משך זה נראה
בעיני העם שהיום גדול וארוך יותר מיום אחר (ובפרט שטעם
זה נוגע לנו עכשיו יותר מהטעם דנס גדול דלמכה מצרים
בבכוריהם), וי"ל שהוא מפני שכתב אדה"ז בסת"כ ט"ב
"שהחכם דורש הל' פסח בשבת שלפניו אם אינו ערב פסח", מזה
מוכח דאם השבת שלפני הפסח הי' ערב פסח דורשין שני שבתים
קודם הפסח. אבל אפילו בקביעות כזו אין שני שבתים קודם
הפסח נקרא שבת הגדול רק שבת אחד קודם הפסח, משום זה לא
הביא הטעם דאריכות הדרשה דהא בכמה שנים דורשים שני
שבתות קודם הפסח ואע"פ כן אינו נקרא שבת הגדול.

* * *

טו. בסקכ"ג ס"ה כתב אדה"ז דיש אומרים שהש"ץ אין צריך
יהיו לרצון בסוף חזרת התפלה משום שסומך על תתקבל שבסוף
הקדיש, וי"א שצריך לאמר יהיו לרצון, ולפי"ז בתשעה באב
בשחרית שמדלגין תתקבל לכו"ע צריך לאמר יהיו לרצון.

הרב מנחם גדלי' שוחאט
ברוקלין, נ.י.